

Planeringsstrategi för översiktlig planering

- mandatperioden 2022-2026

Antagen av:	Kommunfullmäktige
Datum:	2024-06-17
Diarienummer:	KS 2023/315
Dokumentansvarig:	Samhällsbyggnadsförvaltningen, Erik Ewö
Tidpunkt för senaste revidering	2024-06-24

Innehåll

1	Bakgrund	4
1.1	Generellt om översiktsplan.....	4
1.2	En aktuell översiktsplan	4
1.3	Avgränsning	5
2	Sammanfattande bedömning	6
2.1	Sammanfattande bedömning av översiktsplanen	6
2.2	Plan för fortsatt översiktsplanarbete	7
2.2.1	Prioriteringslista för fortsatt översiktsplanarbete.....	7
2.2.2	Bevaka lagändringar eller krav	8
3	Genomgång av aktualiteten	10
3.1	Ödeshögs kommuns översiktsplan i korthet	10
3.1.1	Kommunens övergripande strategi för utveckling.....	10
3.2	Länsstyrelsens underlag inför kommunens beslut om planeringsstrategi	12
3.2.1	Översyn av vissa riksintresseanspråk	12
3.2.2	Miljökvalitetsnormer - Yt- och grundvatten.....	12
3.2.3	Buller	13
3.2.4	Markföroreningar	13
3.2.5	Klimatrelaterade risker	13
3.2.6	Bostadsförsörjning	13
3.2.7	Ny regional utvecklingsstrategi	14
3.2.8	Energi- och klimat.....	14
3.2.9	Vattenförsörjning	14
3.2.10	Totalförsvar	14
3.2.11	Jordbruksnäring	15
3.2.12	Kulturmiljövård.....	15
3.2.13	Naturvård	15
3.2.14	Friluftsliv	16
3.2.15	Digitalisering.....	16
3.3	Kommunala mål och strategier	16
3.3.1	Ny kommunvision.....	16
3.3.2	Kommunplan	17
4	Uppföljning och utvärdering	17
4.1	Genomförandeplan.....	17
4.1.1	Utredningsarbete, planer och program	18
4.1.2	Samverkans- och nätverksarbeten	22
4.1.3	Strategiska dokument som ska finnas.....	24
4.2	Uppföljning av åtgärder i miljökonsekvensbeskrivningen.....	24
4.2.1	Planerad uppföljning av betydande miljöpåverkan	24
4.2.2	Åtgärder för att undvika negativ påverkan	25
4.3	Enkät - Användbarhet och tillämpning	27
4.3.1	Sammanfattning av utvärderingen av Ödeshögs kommuns översiktsplan.....	27
4.3.2	Förbättringar för ökad användbarhet och tillämpning	28
5	Bilagor	29

1 Bakgrund

1.1 Generellt om översiktsplan

En översiktsplan är kommunens långsiktiga verktyg som visar viljeinriktningen för hur mark- och vattenanvändningen samt bebyggelsen ska användas, utvecklas och bevaras. De frågor som behandlas i en översiktsplan är exempelvis vilka områden som ska bebyggas och hur de ska bebyggas, vilka områden som behöver särskilt skydd och hur de ska skyddas, vilka miljörisker det finns och hur detta ska beaktas. Till översiktsplanen kan fördjupade översiktsplaner tas fram som avser ett avgränsat geografiskt område eller tematiska tillägg som behandlar en specifik fråga, till exempel vindbruk. Till översiktsplanen kan även olika strategier och inriktningsdokument tas fram, exempelvis dagvattenstrategi och bostadsförsörjningsprogram.

En aktuell översiktsplan är viktigt för att det ska ge stöd för efterföljande planering och beslut. Planen måste vara aktuell för att fungera som vägledning, vid såväl kommunens egna beslut om bland annat detaljplaner och bygglov, som andra myndigheters beslut om exempelvis tillstånd enligt miljöbalken. Det är också viktigt att planerna är aktuella så att företrädare för regional och statlig planering ska kunna väga in kommunens ställningstaganden, till exempel vid planering av ny infrastruktur som vägar, elledningar på stam- eller regionnät samt vindkraft.

1.2 En aktuell översiktsplan

1 april 2020 ändrades vissa bestämmelser gällande översiktsplan i 3 kap plan- och bygglagen, PBL. Syftet med ändringen är att översiktsplaneringen ska bedrivas kontinuerligt, vara framåtsyftande och att översiktsplanen ska hållas aktuell. Efter det ordinarie valet 11 september 2022 ska kravet på kommunen att anta en planeringsstrategi börja tillämpas. Kommunernas första planeringsstrategi ska ha antagits senast 11 september 2024. Planeringsstrategin ersätter aktualitetsprövningen. Planeringsstrategin ska fortsättningsvis tas fram under första halvan av perioden mellan två ordinarie val. I detta blir planeringsstrategin det centrala, nya verktyget.

Processen kring planeringsstrategin innebär inte krav på ett samrådsskede eller att strategin ska bedömas gentemot miljöaspekter enligt miljöbalken. De formella kraven på planeringsstrategins innehåll är av begränsad omfattning vilket möjliggör att strategin kan hållas kortfattad. Det innebär också att det finns goda förutsättningar för att strategin ska kunna utformas efter den enskilda kommunens behov och förutsättningar.

Syftet med planeringsstrategin är att den ska främja en ökad kontinuerlig översiktsplanering för att hålla översiktsplanen aktuell. Om översiktsplanen regelbundet blir föremål för politisk helhetsbedömning blir det också klart om planen fortfarande ger uttryck för de övergripande politiska målen i kommunen.

Kommuninvånare, näringsliv och intresseorganisationer med flera behöver kunna lita på att översiktsplanen uttrycker den aktuella politiska inställningen till bebyggelseutvecklingen i olika delar av kommunen eller om översiktsplanens ställningstaganden kan komma att ändras.

I planeringsstrategin ska kommunen redogöra för om det har skett förändringar när det gäller planeringsförutsättningar av betydelse för översiktsplanens aktualitet. Till sin hjälp har kommunen bland annat länsstyrelsens underlag till planeringsstrategin. Om underlaget innehåller information om exempelvis nya eller ändrade riksintresseanspråk så kan det leda till att översiktsplanen behöver ändras.

Planeringsstrategin i sig innebär dock ingen ändring av översiktsplanen utan ska enbart tala om vad kommunen ska fokusera på i översiktsplaneringen och om det finns delar av planen som behöver ändras. Det kan till exempel handla om att kommunen i planeringsstrategin anger att det finns ett behov av att se över den kommunomfattande översiktsplanen, eller att översiktsplanens detaljeringsgrad behöver ändras för en viss del av kommunen. Det kan också handla om att den befintliga planen behöver ändras för att tillgodose ett visst allmänt intresse, exempelvis vindkraft, strandskydd, grönområden, utbyggnad av kommunikationsleder, kulturmiljön med mera.

1.3 Avgränsning

Kommunens ställningstagande till översiktsplanens aktualitet och förändrade planeringsförutsättningar begränsas till plan- och bygglagens innehållskrav på översiktsplaner. Kraven innebär att det av översiktsplanen ska framgå:

- grunddragen i fråga om den avsedda användningen av mark - och vattenområden,
- kommunens syn på hur den byggda miljön ska användas, utvecklas och bevaras,
- hur kommunen avser att tillgodose de redovisade riksintressena och följa gällande miljö kvalitetsnormer,
- hur kommunen avser att tillgodose det långsiktiga behovet av bostäder
- hur kommunen i den fysiska planeringen avser att ta hänsyn till och samordna översiktsplanen med relevanta nationella och regionala mål, planer och program av betydelse för en hållbar utveckling inom kommunen,
- sådana områden för landsbygdsutveckling i strandnära lägen som avses i 7 kap. 18 e § första stycket miljöbalken.
- kommunens syn på risken för skador på den byggda miljön som kan följa av översvämning, ras, skred och erosion samt på hur sådana risker kan minska eller upphöra.

Identifieringen av förändrade planeringsförutsättningar som har betydelse för översiktsplanens aktualitet bygger på länsstyrelsens underlag som redovisas i kapitel 3.2 *Länsstyrelsens underlag inför kommunens beslut om planeringsstrategi*

2 Sammanfattande bedömning

2.1 Sammanfattande bedömning av översiktsplanen

Efter att kommunfullmäktige antagit Översiktsplan 6000 invånare – Ödeshögs kommunomfattande utvecklingsplan den 14 september år 2020 bedöms inga väsentliga ändringar skett som föranleder att översiktsplanen är inaktuell i sin helhet. Även om uppdaterade relevanta nationella, regionala och kommunala mål och strategier har tagits fram efter antagandet av översiktsplanen står dessa inte i konflikt med översiktsplanens övergripande mål och visioner.

- Översiktsplanen bedöms vara fortsatt aktuell som beslutsunderlag och som grund för efterföljande planering i Ödeshögs kommun.

Länsstyrelsen har meddelat att granskningsyttrande för Ödeshögs kommuns översiktsplan daterat den 9 juni 2020 fortfarande är aktuellt.

Även att översiktsplanen bedöms vara aktuell finns det delar i översiktsplanen där förutsättningarna har ändrats eller underlag har eller är i behov av att uppdateras eller fördjupas. I kapitel 3.2 *Statliga intressen och Länsstyrelsens underlag till planeringsstrategi* beskrivs länsstyrelsens rekommendationer om Ödeshögs översiktsplan med efterföljande kommentarer hur kommunen tar ställning till aktualiteten samt vissa fall föreslår fortsatt hantering av frågan.

Kommunens översiktsplan är fortsatt aktuell genom att kommunen fortsätter att aktivt arbeta med att genomför de delar som anges i översiktsplanen. Det innebär att:

- Genomförandeplanen i översiktsplanen tillsammans med kap 2.2.1 Prioriteringslista för fortsatt översiktsplanearbete i planeringsstrategin är prioriterat arbete inom översiktlig planering för verksamheter och ansvarsområden inom kommunens organisation.

Den digitala presentationen av översiktsplanen möjliggör att denna planeringsstrategi tillgängliggörs i den digitala översiktsplanen. Även redovisning av nytillkommet och beslutade planeringsunderlag samt uppdaterade förutsättningar ska tillgängliggöras kontinuerligt i den digitala översiktsplanen.

- Ödeshögs digitala redovisning av översiktsplanen ska kompletteras med ett kapitel *Planeringsstrategi* samt *Uppdaterat planeringsunderlag*, där nytillkommet underlag kan läggas till om det där tydligt framgår att underlaget tillkommit efter antagande av översiktsplanen den 14 september år 2020.

Den arkiverade PDF-versionen kommer att lämnas orörd och parallellt finnas tillgänglig tillsammans med antagen planeringsstrategi för mandatperioden 2022-2026.

2.2 Plan för fortsatt översiktsplanearbete

I nedanstående redovisning beskrivs de utredningar, styrdokument och genomförandeprioriteringar som i nuläget bedöms vara mest relevanta att arbeta med under mandatperioden eller till nästa planeringsstrategi antas. Förändringar kan komma att bli nödvändiga under arbetets gång och teman och utredningar kan tillkomma eller prioriteras ner. Nya lagändringar eller krav på kommunen kan medföra att ändringar i kommunens bedömningar om översiktsplanens aktualitet och prioritering för fortsatt arbete. Som underlag till nedanstående prioriteringar har följande delar utgjort underlag:

- Gällande översiktsplan – genomförandeplan (oversiktplan.odeshog.se).
- Kommunplan 2023-2026.
- Länsstyrelsens underlag inför kommunens planeringsstrategi.
- Utvärdering av Ödeshögs kommuns översiktsplan.

2.2.1 Prioriteringslista för fortsatt översiktsplanearbete

Tillsammans med översiktsplanens genomförandeplan ska följande delar prioriteras att arbetas vidare med inom kommunens organisation.

1. Genomföra gällande översiktsplan

- a) Markberedskaps- och utbyggnadsplan av områden för bostäder.**
Prioritering och analys av avgörande faktorer för att möjliggöra bostadsbyggande i kommunens noder, inte minst för den äldre befolkningen i kommunen. Arbetet bör samordnas med kommunens bostadsförsörjningsprogram.
- b) Markberedskap- och utbyggnadsplan av områden för verksamhetsmark.**
Prioritering och analys av tillgång till mark och fastigheter för näringslivsutveckling. Utveckling av företagspark E4 och Östgötaporten och Västra industriområdet/Stationsområdet, gestaltning och utformning av entrén vid E4:an med bland annat expressbussar och hållplats vid E4:an.
- c) Infrastruktur – Utbyggnadsplan.** För gång- och cykelväg, gator samt vatten- och avlopp (ej fiber). Tydlig del inom kommunens investeringsplan. Viktigt att denna del samordnas med kommunens plan för bostäder och verksamhetsmark.
- d) Centrumutveckling i Ödeshög och Hästholmen.** Kommunen tar ett huvudansvar för den fysiska miljön i centrum och ska samarbeta med ideella, privata och offentliga aktörer för att skapa ett attraktivt och levande centrum. Visionsskisserna i översiktsplanen kan kompletteras med uppdaterade visionsskisser (som följer antagen målbild över centrum) för att ge en aktuell illustration över framtiden för att underlätta dialog med medborgare.
- e) Landsbygdsnoders funktion och utveckling (inkl. omland).** Ett arbete för att utveckla de lokala noderna i kommunen med exempelvis

servicepunkter, pendlarparkering, närtrafik, bebyggelseprinciper m.m. Dialog med medborgarna ska utgöra en del av arbetet.

- f) **Förankring och kontinuerlig dialog.** Återkommande intern förankring av översiktsplanen som styrdokument inom tjänstemanna- och den politiska organisationen.
- g) **Totalförsvaret.** Vid genomförande av översiktsplanen ska totalförsvarets beredskap, sårbarhet och markanspråk för samhällsviktig verksamhet särskilt beaktas vid fortsatt planering och lovgivning. Vid behov kan principer/vägledning för lovgivning gällande mark- och vattenanvändning tas fram i dialog med kommunens risk- och sårbarhetsarbete.

2. Nytt kunskaps- och planeringsunderlag

- a) **Värdering av jordbruksmarken.** Syfte med kunskapsunderlaget är att utgöra underlag för lokaliseringsprövningar på jordbruksmark. Värdera jordbruksblock liknande som exempelvis Mjölby, Norrköping och Kinda kommun nyligen genomfört. Arbetet ska vara användbart för markägare och exploatörer vid tillståndsprövningar gentemot länsstyrelsen.
- b) **Demografiska utvecklingen.** Kommunen ska arbeta med och ta fram kontinuerlig och kommunövergripande uppföljning av befolkningsutvecklingen, med lokalt anpassade prognoser för Ödeshögs kommun. Prognoser ska anpassas så att kommunens olika förvaltningar ska nyttja samma underlag för planering inom respektive verksamhet.
- c) **Skyfallskartering.** Gäller för tätorterna Ödeshög och Hästholmen och ska utgå från lantmäteriets höjdmödel. Kunskapsunderlag både för översiktsplanen samt vattentjänstplanen.
- d) **Grönstruktur i Ödeshög och Hästholmen.** En inventering och kunskapsunderlag för grönstrukturens sociala värden (lekplatser, parker, grönytor m.m.) samt ekosystemtjänster. Underlaget kan ligga till grund för fortsatt planering och lokaliseringsprövning för utveckling inom tätorterna.
- e) **Bebyggelseprinciper och utformning (riktlinjer) för ny bebyggelse på landsbygderna.** En fortsättning av översiktsplanens *Bebyggelseprinciper på slätten* som kan utökas för flera landsbygder inom kommunen för att ge stöd för bygglovshandläggning utanför detaljplanelagt område.

2.2.2 Bevaka lagändringar eller krav

Nedan följer kända områden där lagändringar är initierade eller kan medföra att frågan om översiktsplanens aktualitet bör prövas igen (det kan finnas fler lagändringar som kan tillkomma och påverka översiktsplanens aktualitet). Om lagändringar bedöms påverka översiktsplanens aktualitet kan en ny planeringsstrategi tas fram för att besluta om hur ändringen ska hanteras i relation till översiktsplanen.

- Strandskydd och landsbygdsutveckling i strandnära läge (LIS).
- Vindkraft – Hantering av det kommunala vetot.
- Boverkets arbete med framtagande av föreskrifter om digital översiktsplan.

- EU-förordning om restaurering av natur.
- Gruv- och mineralnäringen – Lagändringar och lagtolkningar som kan beröra exempelvis Norra Kärr.
- Totalförsvaret och Natomedlemskap.

3 Genomgång av aktualiteten

3.1 Ödeshögs kommuns översiktsplan i korthet

Utgångspunkten för framtagandet av översiktsplanen har varit att ta höjd för ett samhälle med 6000 invånare och att beskriva kommunens förhållande till två regioner, Östergötlands och Jönköpings region.

Förslaget till översiktsplanen redovisar en långsiktig strategi för hur Ödeshögs kommun ska växa när vi blir 6 000 invånare, vilket innebär ca 350 nya bostäder beroende på boendeform och hushållstyp och motsvarande utveckling av verksamhetsområden, infrastruktur, kommunikationer och service.

Översiktsplanen är uppdelad i en strategisk del så kallad Vision & strategi som beskriver viktiga principer och ställningstaganden för kommunens framtida utveckling, en utvecklingsdel så kallad Markanvändning som tematiskt beskriver mark- och vattenanvändning och förutsättningar i områden som är särskilt berörda. I Översiktsplanen ingår också en hänsynsdel så kallad Hänsyn & riksintressen som redovisar intressen, anspråk och förhållanden som särskilt måste beaktas i planeringen. Även bevarande och hållbar utveckling av kommunens natur och kulturmiljöer lyfts i översiktsplanen som viktiga för kommunens utveckling.

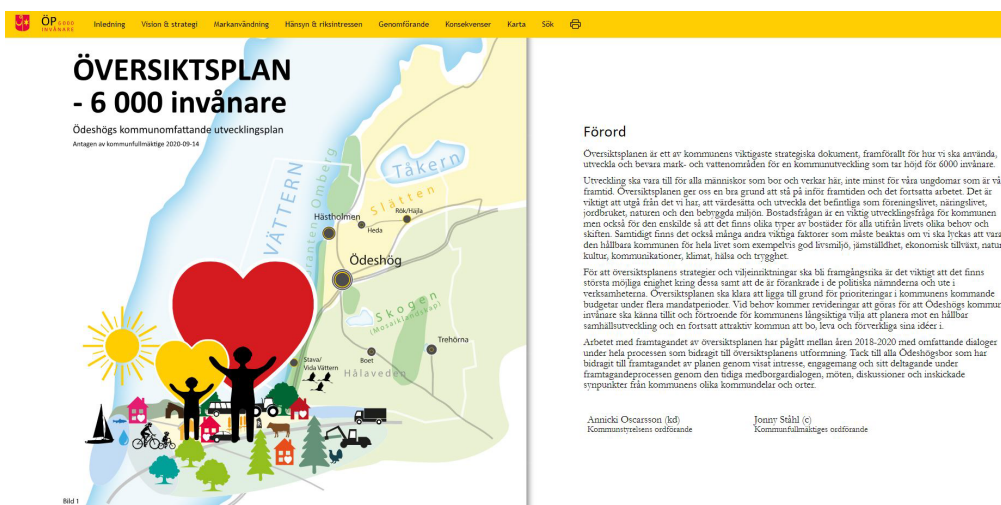

Bild 1 Illustration över den digitala översiktsplanen. Finns att läsa på webbadressen <http://oversiktsplan.odeshog.se>

3.1.1 Kommunens övergripande strategi för utveckling

För att uppnå kommunens önskade utveckling har sex övergripande strategier för utveckling tagits fram som är viktiga att jobba utefter. Dessa strategier är genomgående i hela översiktsplanen men kan även tillämpas inom andra delar i kommunen som inte har en direkt koppling till mark- och vattenanvändningen.

- Vi fokuserar på det vi har och kompletterar när det behövs
 - Strategin beskriver kommunens förhållningssätt att prioritera och ta hand om det vi har. Att kommunen ska arbeta hållbart och resurseffektivt och

främst utveckla och ta hand om orterna, platserna och planerade projekt. Samtidigt som vi utvecklar natur- och kulturmiljöerna utan att skada dem. Kommunen utvecklas genom dialog och samarbetar med de som bor och verkar i kommunen idag.

- Vi bryr oss om hela kommunen
 - I kommunen bor 55 % i tätorterna Ödeshög och Hästholmen och resterande 45 % av befolkningen på landsbygden. Det är en stor andel som bor i de olika landsbygderna och utveckling är viktig i alla delar av kommunen. En starkt attraktivitet och service i centralorten gynnar hela kommunen samtidigt som det på landsbygderna finns attraktiva boende- natur och kulturmiljöer kan locka fler att flytta till Ödeshögs kommun.
- Vi stärker våra noder
 - För att erbjuda alla så god service som möjligt gäller det att koncentrera och stärka främst centralorten Ödeshög men även Hästholmen och de lokala noderna på landsbygderna. En nod behöver inte alltid vara en bebyggelsenod utan kan också vara en nod för exempelvis besöksnäringen, företagandet eller kultur. Stärker vi våra noder på detta sätt skapar vi bättre förutsättningar för kollektivtrafik och service att nå ut till kommuninvånarna.
- Vi är uppkopplade
 - Elektronisk kommunikation och ett väl fungerande transportsystem, lokalt, inom kommunen men också till närliggande noder och arbetsmarknader är avgörande för kommunen när det gäller att möta framtidens utmaningar och för att skapa en positiv tillväxt.
- Vi är långsiktigt hållbara och robusta
 - Vi hushåller med våra resurser på bästa sätt och rustar kommunens långsiktiga förmåga att motstå, klara av och återhämta sig efter förändringar. För kommunen handlar det om förmågan att på ett hållbart och flexibelt sätt hantera oväntade händelser. Hållbar utveckling, trygghet och säkerhet är viktiga aspekter där vi i kommunen kan påverkas av nationella och globala förändringar som vi måste kunna hantera på ett bra sätt.
- Här vill jag bo, jobba och förverkliga mina idéer
 - Vi fokuserar på att skapa en attraktiv vardag för boende, besökare och företag. Människor och företag ska trivas och må bra i Ödeshögs kommun, då tror vi att man ger tillbaka mycket till samhället. Att jobba med attraktivitet gör kommunen på flera sätt, livs- och boendemiljöer, föreningslivet, social hållbarhet, hälsa och välbefinnande, arbete och näringslivet samt natur- och kulturmiljöer.

3.2 Länsstyrelsens underlag inför kommunens beslut om planeringsstrategi

Länsstyrelsen lämnade i september 2022 ett underlag till kommunens arbete med planeringsstrategin.

Sammanfattningsvis bedömer länsstyrelsen att granskningsyttrandet till nu gällande kommutäckande översiktsplan fortfarande är aktuellt och konstaterar att inga nya riksintresseanspråk förekommer inom kommunen.

Utöver den sammanfattande bedömningen lämnade länsstyrelsen information som de anser ha betydelse för den kommande översiktsplaneringen i Ödeshögs kommun. Nedan följer en sammanfattning av informationen från länsstyrelsen och med kommentarer om hur kommunen valt att hantera informationen. (Hela länsstyrelsens underlag ligger som bilaga till detta dokument)

3.2.1 Översyn av vissa riksintresseanspråk

Regeringen har gett berörda myndigheter i uppdrag att göra en översyn av vissa riksintresseanspråk. De riksintressen som omfattas är naturvård och friluftsliv (Naturvårdsverket), kulturmiljövård (Riksantikvarieämbetet), anläggningar för industriell produktion (Tillväxtverket), anläggningar för energiproduktion och energidistribution (Energimyndigheten), anläggningar för kommunikationer (Trafikverket). Regeringens förväntan är att översynen ska leda till en kraftig minskning av både antalet anspråk och områdenas samlade areella utbredning.

Kommentar: Vid framtagandet av nästkommande planeringsstrategi kan kommunen hantera dessa ändringar om de har betydelse för kommunens ställningstaganden i översiktsplanen. Förutsatt att översynen av riksintressena är genomförd.

3.2.2 Miljökvalitetsnormer - Yt- och grundvatten

Framtida översiktsplan behöver en koppling till beslut om nya miljökvalitetsnormer för yt- och grundvatten i vårt distrikt södra Östersjön med tillhörande åtgärdsprogram för 2022-2027 (Se VISS). När det gäller miljökvalitetsnormerna för yt- och grundvatten är det angeläget att fortsätta kommunala initiativ för att förbättra vattenmiljön. Förbättring av VA-standarden på landsbygden, tätorternas dagvattensystem samt grundvattenskydd är särskilt viktiga frågor att beakta.

Kommentar: Aktuella miljökvalitetsnormer för yt- och grundvatten är ett planeringsunderlag som ändras under översiktsplanens giltighetsperiod. Att lägga till åtgärdsprogrammet för 2022-2027 som planeringsunderlag till den digitala översiktsplanen är kommunens förslag till att fortlöpande visa på aktuella förutsättningar vid planering och lovgivning gällande mark- och vattenanvändning. Kommunen arbetar med att ta fram en vattentjänstplan (som kompletterar VA-planen) som parallellt med översiktsplanen är kommunens fördjupade arbete med vatten och avloppsfrågor i kommunen.

3.2.3 Buller

Länsstyrelsen anser att det vore bra om kommunen framöver tog fram ett planeringsunderlag gällande buller för vägnät och verksamheter inom kommunen. Länsstyrelsen ser att ett sådant planeringsunderlag kan vara ett användbart underlag framöver för att undvika effekter av buller.

Kommentar: Kommunen största källa till omgivningsbuller är E4:an. Trafikverket genomför enligt EU-direktiv, om bedömning och hantering av omgivningsbuller, var femte år en kartläggning för återrapportering. Kartläggningen ger en översiktlig bild över den största bullerkällan i Ödeshögs kommun och anses kunna nyttjas som ett planeringsunderlag i tidiga lokaliseringsbedömningar. Vid eventuella misstankar om omgivningsbuller i detaljplaner eller lovgivning görs lokala och mer fördjupade bedömningar och vid behov utredningar i det specifika fallet. Dessa är mer detaljerade än om ett översiktligt planeringsunderlag gällande buller skulle tas fram.

3.2.4 Markföroreningar

Länsstyrelsen ser det som angeläget att kommunen har en strategi för åtgärder av förorenade områden. Hanteringen av förorenade områden är viktig inom planeringen för att minimera riskerna för människors hälsa eller skador på miljön.

Ett råd är att ha med samtliga, identifierade och riskklassade, förorenade områden som finns i kommunen eftersom de kan komma att påverka detaljplanering. Det utgör ett bra underlag i den fortsatta planeringen.

Kommentar: Kommunen avser att lägga till inventeringen av potentiellt förorenade områden som planeringsunderlag i den digitala översiktsplanen.

3.2.5 Klimatrelaterade risker

I den fortsatta översiktsplaneringen är det viktigt att kommunen tar hänsyn till klimatrelaterade risker. Det har tillkommit ett krav på att kommunerna i översiktsplanen ska ge sin syn på risken för skador på den byggda miljön till följd av översvämning, ras, skred och erosion som är klimatrelaterade samt på hur sådana risker kan minska eller upphöra. Länsstyrelsen ser därför ett behov av att kommunen inventerar sin befintliga bebyggelse och försöker komma fram till var risker relaterade till naturolyckor kan uppstå, samt skapa ett eget synsätt kring dessa frågor så att det framgår vad som är viktigast att prioritera under översiktsplanens period. Viktigt är att känna till om det finns områden som är olämpliga att bebygga eller om det finns behov av nya områden för våtmarker eller översvämningssytor eller om samhällskritisk verksamhet behöver åtgärdas eller omlokaliseras.

Kommentar: Kommunen ska ta fram en översiktlig ytavrinningsanalys vid skyfall för kommunens tätorter utifrån Lantmäteriets höjdmmodell. Resultatet av analysen kommer att läggas till som planeringsunderlag i den digitala översiktsplanen. Kommunens risk- och sårbarhetsanalys har aktualiserats under 2024.

3.2.6 Bostadsförsörjning

Riktlinjerna för bostadsförsörjning i Ödeshögs kommun, som antogs 2019, är väl koordinerade med den gällande översiktsplanen. Länsstyrelsen uppmuntrar att

riktlinjerna såväl som översiktsplanen fortlöpande följs upp. Länsstyrelsen påminner också om de förändringar av bostadsförsörjningslagen (2000:1383) som börjar gälla 1 oktober 2022 och som innebär att riktlinjerna ska baseras på ett kontinuerligt underlag från Boverket om bostadsmarknadens utveckling och de bostadsbehov som inte tillgodoses på bostadsmarknaden.

Kommentar: Aktualisering av riktlinjer för bostadsförsörjning enligt den nya bostadsförsörjningslagen ska påbörjas under 2024.

3.2.7 Ny regional utvecklingsstrategi

Sedan översiktsplanen antogs har regionen antagit en ny utvecklingsstrategi. Utvecklingsstrategi för Östergötland ersätter den tidigare Regionalt utvecklingsprogram 2030 för Östergötland.

Kommentar: Det regionala utvecklingsprogrammet har tagit kommunens översiktsplan i beaktande och stämmer väl överens med kommunens översiktsplan på regional nivå.

3.2.8 Energi- och klimat

Översiktsplanering har en central roll i arbetet mot ett mer hållbart samhälle. I avvägningen mellan olika allmänna intressen bör den mest miljömässigt, ekonomiskt och socialt hållbara utvecklingen vara styrande. Den fysiska planeringen är ett viktigt verktyg för att effektivisera energianvändningen, minska utsläppen av växthusgaser och främja produktionen av förnybar energi. Det är därför önskvärt att utgå från Agenda 2030 målen, nationella miljö- och klimatmål samt regionala miljö- och klimatmål i sin översiktsplanering.

Kommentar: Ödeshögs översiktsplan har i kapitlet 1.6 Hållbar utveckling i Ödeshögs kommun utgått från ovannämnda hållbarhetsmål gällande fysisk planering. Där har fokus varit på miljömålet God bebyggd miljö. Kommunen saknar dock ett övergripande arbete med hållbar utveckling som en energi- och klimatplan eller liknande.

3.2.9 Vattenförsörjning

I det fortsatta arbetet med översiktsplanering är det viktigt att belysa kommunens dricksvattenförsörjning. Detta så att det framgår hur kommunen avser säkerställa en långsiktig tillgång till dricksvatten och att tillräcklig hänsyn tas för att skydda vattenresurser.

Kommentar: Kommunen arbetar med att ta fram en vattentjänstplan (som kompletterar VA-planen) som parallellt med översiktsplanen är kommunens fördjupade arbete med vatten och avloppsfrågor i kommunen.

3.2.10 Totalförsvar

Länsstyrelsen uppmärksammar kommunen på att ytterligare utveckla sin översiktliga planering med tanke på civilt försvar och höjd beredskap, bl.a. mot bakgrund av den senaste tidens säkerhetspolitiska utveckling. Kommunen behöver planera för ett robust samhälle och fokus bör ligga på att minska

sårbarheten för samhällsviktiga verksamheter, såsom framtida behov för reningsverk, elförsörjning eller livsmedelsproduktion.

Kommentar: Översiktsplanen har delvis belyst frågan men kan vid ändrade lagkrav behövas fördjupas ytterligare. Vid kommande planeringsstrategi kan kommunen behöva tydliggöra om översiktsplanen är i behov av fördjupning av frågan gällande mark- och vattenanvändningen.

3.2.11 Jordbruksnäring

Kommunen lyfter fram den nationella livsmedelsstrategin i sin översiktsplan på ett förtjänstfullt sätt. Det är viktigt att markanvändningsfrågor som berör jordbruksmark och andra fysiska förutsättningar för yrkesmässigt jordbruk och dess utveckling säkras upp i förhållande till de långsiktiga förutsättningarna för livsmedelsproduktion. Bland de samverkansområden som kommunen preciserar för samarbete med länsstyrelse och region skulle kunna läggas till den nationella livsmedelsstrategin.

Länsstyrelsen påminner om att vid lokalisering av nya bebyggelseprojekt behöver det undersökas om annan mark, som inte är jordbruksmark eller som ur brukarperspektiv är sämre jordbruksmark, kan användas istället (miljöbalken 3 kap 4 §). Genom att genomföra en noggrann alternativlokaliseringsutredning i översiktsplan underlättas framtida plan- och bygglovsprocesser.

Kommentar: Värdering av jordbruksmarken är ett planeringsunderlag som kommunen ska ta fram för att kunna bedöma lokaliseringsalternativ av flera allmänintressen utöver bostads- och tätortsutveckling.

3.2.12 Kulturmiljövård

Länsstyrelsen uppmuntrar att planen förstärks med ett kulturmiljöprogram med fördjupad kunskap om enskilda kulturmiljöer i kommunen och konkretiserade mål och strategier för hur de ska värnas och kan utvecklas i samspel med ett bevarat kulturarv.

Kommentar: Översiktsplanen har inarbetat en kulturmiljöinventering för bostadsbebyggelse med vägledning i översiktsplanen. Kända fornlämningar från fornsök kommer att läggas till som planeringsunderlag i den digitala översiktsplanen. Vid kommande planeringsstrategi kan kommunen behöva tydliggöra om översiktsplanen är i behov av fördjupning av frågan.

3.2.13 Naturvård

Ödeshögs kommuns naturvårdsprogram antogs 2019. Länsstyrelsen uppmuntrar kommunen att kopplingen mellan naturvårdsprogrammet och den kontinuerliga översiktsplaneringen stärks.

Det finns utvecklingsmöjligheter vad gäller hur nya naturområden kan tillskapas på sikt och hur tillgång till grönytor kan öka. Det kan vara klokt att fånga upp det med hjälp av verktygen grön infrastruktur och ekosystemtjänster och då även koppla det till folkhälsa och friluftsliv.

Översiktsplanen behöver uppmärksamma hur planeringen kan bidra till att bevara och nå gynnsam bevarandestatus för skyddade arter. Det gäller främst arter som

kan hamna i konflikt med exploateringar såsom fåglar, fladdermöss, hasselsnok, större vattensalamander och orkidéer. Ett råd är att i ÖP föra in var det kan bli nödvändigt att genomföra naturinventeringar inför detaljplaneläggning.

Kommentar: Kommunen har identifierat behovet av fördjupat arbete gällande Grönstruktur i Ödeshög och Hästholmen. Sociala värden (lekplatser, parker, grönytor m.m.) samt ekosystemtjänster.

3.2.14 Friluftsliv

En regional friluftslivsstrategi för att nå målen i Östergötland 2030-2040 har tillkommit. Detta behöver synliggöras och förankras i översiktsplanen.

Kommentar: Översiktsplanen har belyst frågan om friluftsliv på en generell nivå. Vid kommande planeringsstrategi och framtagande av ny översiktsplan kan kommunen behöva tydliggöra och vid behov arbeta fördjupat med frågan gällande mark- och vattenanvändningen.

3.2.15 Digitalisering

Boverket har i uppdrag att arbeta med utveckling av en digitalt anpassad plan- och bygglag med syftet att Sverige ska bli bäst i världen på att använda digitaliseringens möjligheter. Det här innebär bland annat att det ställs stora krav på hur kommunens planhandlingar ska göras tillgängliga framöver. Länsstyrelsen rekommenderar kommunen att fortsatt inspireras av Boverkets framtagna ÖP-modell och att parallellt ta fram pdf-versioner av sina olika planskeden för fortsatt god tillgänglighet, hantering i händelse av kris och arkivbeständighet.

Kommentar: Ödeshögs digitala översiktsplan har varit en förebild för kommuners arbete med digitala översiktsplaner. Gällande översiktsplan är framtagen utifrån dåvarande ÖP-modell och kan med lätthet anpassas till uppdaterad ÖP-modeller samt krav på att följa föreskrifter för digital översiktsplan. Översiktsplanen är arkiverad som PDF-version.

3.3 Kommunala mål och strategier

Översiktsplanen hänvisar till relevanta planer och program i kapitlet *1.8 Relevanta planer och program*. Nedan följer en redovisning av uppdaterade kommunala planer eller program som har en direkt koppling till kommunens översiktsplan och dess aktualitet.

3.3.1 Ny kommunvision

Ödeshögs vision antogs av kommunfullmäktige 29 mars 2021. "Ödeshög, en trygg plats där det är extra gott att bo, leva och verka. Ur bördig jord, rika skogar och klart vatten bygger vi framtiden tillsammans".

Kommentar: Kommunvisionen har tagit kommunens översiktsplan i beaktande och stämmer väl överens med kommunens översiktsplan.

3.3.2 Kommunplan

Ödeshög leds efter valet år 2022 av en majoritet bestående av Moderaterna, Socialdemokraterna och Centerpartiet. De har kommit överens om vilken politik de vill driva de kommande fyra åren och sammanställt det i en programförklaring som sedan har blivit Ödeshögs kommunplan för mandatperioden 2023-2026.

Kommentar: Eftersom översiktsplanen antogs med bifall från alla politiska partier bedöms det fortfarande finnas en fortsatt samsyn om kommunens långsiktiga utveckling av mark- och vattenanvändningen i översiktsplanen. Kommunplanen ger dock en prioritering som har arbetats in i kapitel 2.2.1 Prioriteringslista för fortsatt översiktsplanearbete.

4 Uppföljning och utvärdering

I arbetet med planeringsstrategin har en uppföljning av översiktsplanen fokuserats till genomförandeplanen, miljökonsekvensbeskrivningen samt att en enkät skickats ut till politiker och tjänstepersoner. Svaren på enkäten har sammanställts i en rapport (finns att läsa i sin helhet som bilaga till detta dokument).

Sammanfattningsvis så används översiktsplanen aktivt som styrdokument i kommunens fortsatta planering och lovgivning. Vissa delar i genomförandeplanen har genomförts och andra inte påbörjats ännu. Av de strategiska dokument som ska finnas enligt översiktsplanens genomförandeplan har ej något arbete liknande klimat- och energiplan och Agenda 2030 påbörjats.

4.1 Genomförandeplan

Kommentarer och utvärdering av genomförandeplanen återfinns i kolumnen med blå text: *Utvärdering i och med planeringsstrategi 2022-2026 (2024-04-22)*. Några ansvarområden i tabellen har uppdaterats utifrån förvaltningarnas ändrade ansvarsområden, markerat med blå text.

4.1.1 Utredningsarbete, planer och program

Utredningsarbete, planer och program	Ansvar	I samarbete med	Utvärdering i och med planeringsstrategi 2022-2026 (2024-04-22)
Upphäva inaktuella planer och program.	Kommunövergripande		Inaktuella planer och program upphävs kontinuerligt.
Gestaltning och utformning av entrén vid E4:an med bland annat expressbussar och hållplats vid E4:an	Samhällsbyggnad	Region Östergötland, Trafikverket	Visst utredningsarbete har genomförts. Kvarstår att ta ett helhetsgrepp om entrén vid E4:an.
Kontinuerligt arbeta med utveckling av välkomnande entréer till Ödeshög och Hästholmen	Samhällsbyggnad	Tekniska	Idéförslag har tagits fram av konsult.
Ny lokalisering av vårdcentral i Ödeshög	Samhällsbyggnad	Tekniska, Region Östergötland	Ny lokalisering och antagen detaljplan för ny vårdcentral är framtagen.
Utreda väglänk mellan Östgotaporten och Tranåsvägen	Samhällsbyggnad		Initieras vid aktuell utveckling i området.
Utreda väglänk mellan E4:an företagspark och väg 913	Samhällsbyggnad	Tekniska och näringsliv, Räddningstjänst.	Initieras vid aktuell utveckling i området.
För vägnätet inom tätorterna ska utformning och funktion ses över	Tekniska Samhällsbyggnad	Tekniska, Trafikverket	Ses över kontinuerligt vid investeringsprojekt.
Hastighetsöversyn ska kontinuerligt genomföras för att anpassa hastigheterna med fokus på trafiksäkerhet, minskad omgivningspåverkan och framkomlighet	Tekniska Samhällsbyggnad	Tekniska Trafikverket	Kontinuerlig översyn sker vid samhällsutvecklingsprojekt.
Utreda kommunalt stöd för servicepunkter	Näringsliv	Äldreomsorg, Region Östergötland	Ej påbörjat.
Ta fram information om Närtrafik till boende och verksamma i Ödeshögs kommun	Samhällsbyggnad	Kommunikatör	Information har skickats ut.
Ta fram information om förutsättningarna och möjligheterna att söka regionalt stöd för kommersiell service	Näringsliv	Region Östergötland, Länsstyrelsen	Ej påbörjat.

Utreda möjligheterna/förutsättningarna för etablering av obemannade affärer i de utpekade sevicenoderna/punkterna i kommunen som ett komplement till befintlig dagligvaruhandel.	Näringsliv	Samhällsbyggnad	Sker när extern intressent kommer med förfrågan.
Marknadsföring av kommunen som bo-plats	Samhällsbyggnad	Kommunikatör	Ej genomfört. Underlag finns framtaget av högskolestudenter.
Utreda strategiska platser för pendlarparkering	Samhällsbyggnad	Region Östergötland	Kommunen har i samarbete med regionen pekat ut aktuella platser.
Ta fram gemensam målbild för en hållbar utveckling av Ombergs besöksnäring	Näringsliv	Samhällsbyggnad, Berörda parter	Ej påbörjat.
LIS-områdena ska prioriteras vid kommunens handläggning	Samhällsbyggnad		Inga LIS-områden har varit aktuella för kommunen att handlägga.
Utreda möjligheterna att upphäva strandskydd vid små sjöar och vattendrag med liten betydelse.	Samhällsbyggnad	Länsstyrelsen	Kommunen har försökt ha dialog med Länsstyrelsen. Ett arbete pågår hos länsstyrelserna att harmonisera redovisningen av områden för strandskydd.
Fastighetsutredning för Hästholmen bör tas fram för att klargöra fastighetsgränser och ansvar för bland annat samfällda vägar.	Samhällsbyggnad		Delar av Hamngatan har utretts och genomförts.
Vid planering av kommunala projekt som bedöms ha en direkt påverkan på barn ska en barnkonsekvensanalys tas fram.	Samhällsbyggnad	Skola	Aktuellt för framtagande av ny F-6 skola för Fridtjuv Bergskolan.
Genomföra de strategier och åtgärder som återfinns i kommunens Naturvårdsprogram.	Samhällsbyggnad Miljökontoret	Tekniska	Gemensam miljönämnd och miljökontor med Mjölby och Boxholm ansvara numera för detta.
Utveckla vandringslederna och utreda möjligheten att koppla ihop Östgötaleden och Franciskusleden med Holavedsleden.	Samhällsbyggnad	Tranås kommun, Jönköpings kommun, Region Östergötland, Region Jönköpings län	Östgötaleden utvecklas kontinuerligt. Något projekt att koppla ihop vandringsleder är ej påbörjat.

Ta fram en inventering och analys av grönområdenas funktion (sociotopsinventering) och brister i Ödeshög och Hästholmen.	Samhällsbyggnad	Tekniska	Ej påbörjat.
Kommunen bör inrätta ett lärcentrum som stöd för olika former av vuxenutbildning, när utbudet av distansutbildning utökas.	Skola		Ej påbörjat.
Utveckla Företagspark E4, Östgötaporten och Västra industriområdet/Stationsområdet.	Näringsliv	Samhällsbyggnad	Dialogmöte har genomförts.
Ödeshög ska främja etableringar av eftergymnasiala utbildningar inom kommunen.	Skola		Ej påbörjat.
Utveckla Solgården till äldrecentrum.	Äldreomsorg	Region Östergötland	Pågår
Utreda cykelväg genom centrala Ödeshög (Mjölbyvägen/Storgatan)	Tekniska Samhällsbyggnad	Tekniska	Förprojektering finns framtagen. Kommunen kommer i och med investeringsbudget att söka statlig medfinansiering.
Utreda cykelväg mellan Ödeshög och Väderstad.	Tekniska Samhällsbyggnad	Trafikverket, Region Östergötland	Ej påbörjat. Ödeshög lyfter sträckan i arbete med den regionala cykelplanen.
Utreda Cykelväg mellan Ödeshög och Vadstena.	Tekniska Samhällsbyggnad	Näringsliv	Ej påbörjat. Kommunen deltar i diskussioner om besöksnäring runt Vättern.
Utreda Cykelväg mellan Ödeshög och nytt bostadsområde i Sväm.	Samhällsbyggnad	Tekniska	Förprojektering är framtagen. Projektet ligger vilande i väntan på exploatering
Kollektivtrafik utredas för säsongstrafik på sträckan Gränna-Hästholmen-Vadstena.	Näringsliv	Jönköpings kommun, Vadstena kommun	Ej påbörjat.
Kommunen ska arbeta med påverkansinsatser för att få fler att välja de hållbara färdätten gång, cykel och kollektivtrafik.	Samhällsbyggnad	Kommunikatör	Ej påbörjat.
Kommunen ska arbeta för att omlada tung trafik från centrum.	Tekniska Samhällsbyggnad	Tekniska Trafikverket	Nya trafikföreskrifter kommer att gälla från och med våren 2024.

Utreda E4:ans omgivningspåverkan förbi Ödeshögs tätort och framförallt Klockargårdsängens natur- och parkområde.	Samhällsbyggnad	Trafikverket	Ej påbörjat.
Kommunen ska ta ett utökat ansvar för att bygga ut fibernätet till företag och hushåll. Kommunen jobbar med fiberutbyggnaden genom aktualiserad handlingsplan.	Samhällsbyggnad		Utbyggnad pågår kontinuerligt till nya landsbygdsområden parallellt med återetableringsprojekt.
Kommunen ska i planeringsprocessen lyfta och arbeta med verktyg för att beräkna solinstrålningspotential	Samhällsbyggnad		I detaljplaneprojekt tas alltid en 3D-modell fram för att studera solinstrålningen och skuggning.
En planeringsstrategi (aktualitetsprövning av översiktsplanen) ska påbörjas efter valet 2022 och ska ha antagits senast 11 september 2024.	Samhällsbyggnad	Länsstyrelsen	Förväntas antas av kommunfullmäktige i juni 2024

4.1.2 Samverkans- och nätverksarbeten

Samverkans- och nätverksarbeten	Ansvar	I samarbete med	Utvärdering i och med planeringsstrategi 2022-2026 (2024-04-22)
Kommunen tar ett huvudansvar för den fysiska miljön i centrum och ska samarbeta med ideella, privata och offentliga aktörer för att skapa ett attraktivt och levande centrum.	Näringsliv	Samhällsbyggnad, Tekniska, Region Östergötland	Inget samordnat arbete har påbörjats. Delprojekt har genomförts som exempelvis dialoger och ny belysning på torget.
Översiktsplanen är förankrad inom kommunens förvaltningar och förtroendevalda och användas som ett strategiskt verktyg för att uppnå önskad hållbar och positiv samhällsutveckling.	Samhällsbyggnad	Kommunikatör	Förankringsarbete har genomförts efter antagen översiktsplan.
Ödeshögs kommun ska delta i regionalt arbete med serviceplanering	Näringsliv	Region Östergötland	Kommunen deltar.
Aktivt samarbeta med såväl myndigheter som entreprenörer, kulturaktörer och ideella krafter inom turism och besöksnäringen.	Näringsliv	Region Östergötland	Ett samarbete har inletts med Vadstena kommun.
Kommunen är aktiv vid revideringar av region Östergötlands regionala utvecklingsstrategi (RUS) och andra utvecklingsplaner kopplat till den fysiska planeringen	Samhällsbyggnad	Region Östergötland	Kommunen är aktiv i revidering av regionala planer kopplat till den fysiska planeringen.
Kommunen är aktiv vid revideringar av region Östergötlands länstransportplan och det regionala trafikförsörjningsprogrammet	Samhällsbyggnad	Region Östergötland	Kommunen är aktiv i revidering av regionala planer kopplat till den fysiska planeringen.
Kommunen ska arbeta tillsammans med Östgötatrafiken och Jönköpings länstrafik för att utveckla kollektivtrafiken.	Samhällsbyggnad	Region Östergötland, Region Jönköpings län	Diskussioner sker kontinuerligt med Östgötatrafiken.
Fortsatta analyser och effektiviseringar av kollektivtrafiken i stråket Ödeshög-Mjölby ska genomföras tillsammans med Östgötatrafiken och Mjölby kommun.	Samhällsbyggnad	Östgötatrafiken, Mjölby kommun	Östgötatrafiken har genomfört en trafikutredning för Ödeshögs kommun. Ändrat trafikeringsupplägg är planerat till hösten 2024.
Närtrafiken ska utvecklas och är ett viktigt komplement till linjetrafiken i Ödeshögs kommun	Östgötatrafiken	Samhällsbyggnad	Vid nytt trafikeringsupplägg hösten 2024 kommer närtrafikhållplatser att justeras i Ödeshögs kommun.

Kommunen ska arbeta tillsammans med kommersiella aktörer för att hitta alternativa lösningar för kollektivtrafikresandet.	Samhällsbyggnad		Kommunen har svårt att initiera samarbete med kommersiella aktörer. Tilläggsköp för kollektivtrafik kommer att ske på kommunernas initiativ mellan Ödeshög och Tranås.
Kommunen ska samarbeta med teleoperatörer för att uppnå en god täckning av mobilt bredband i kommunen	Samhällsbyggnad	Teleoperatörer	Kommunen få möjligheter att påverka teleoperatörerna.
Samverkan med trafikverket ska vara kontinuerligt och formaliserat.	Samhällsbyggnad	Tekniska, Trafikverket	Samarbetet är numera formaliserat och årligen återkommande
Utveckla samverkan med Länsstyrelsen i Östergötland med hänseende på Länsstyrelsens rådgivande roll kopplat till planering och lovgivning Arkeologi och fornlämningar	Samhällsbyggnad	Länsstyrelsen i Östergötland	Kommunen har försökt att upprätta en dialog med länsstyrelsen gällande arkeologi och fornlämningar utan respons från länsstyrelsen.
Kommunen ska ha ett fortsatt samarbete med Jönköpings- och Tranås kommun gällande prövningen av gruvverksamhet och omgivningspåverkan utanför mineralfyndigheten.	Miljökontoret	Jönköpings kommun, Tranås kommun	Samordning vid handläggning sker i samverkan med grannkommunerna.

4.1.3 Strategiska dokument som ska finnas

Namn	Ansvar	I samarbete med	Utvärdering i och med planeringsstrategi 2022-2026 (2024-04-22)
Översättning av de globala Agenda 2030 målen till ett lokalt sammanhang genom Glokala Sverige.	Kommunövergripande		Ej påbörjat
Risk och sårbarhetsanalys (RSA) och handlingsprogram för trygghet och säkerhet	Räddningstjänsten		Uppdaterad 2024.
Bostadsförsörjningsprogram med mål och insatser	Samhällsbyggnad		Aktualisering påbörjas 2024.
IT-infrastrukturprogram som anger mål och arbetssätt för bredbandsutbyggnaden i kommunen.	Samhällsbyggnad	Region Östergötland	Antaget 2019.
Vatten- och avloppsstrategi, dagvattenpolicy samt en vatten- och avloppsplan	Tekniska	Miljö, Samhällsbyggnad	Antaget 2022. Kommer att kompletteras med en vattentjänstplan.
Avfallsplan	Tekniska		Aktualisering påbörjat.
Näringslivsstrategi	Näringsliv		Antaget 2022.
Naturvårdsprogram	Miljö	Samhällsbyggnad	Antaget 2019.
Cykelutbyggnadsplan med investeringsplan och genomförande.	Tekniska	Samhällsbyggnad	Ej påbörjat. Ingår som del i arbetet med 10-åriga investeringsbudgeten.
Klimat- och energiplan	Kommunövergripande	Tekniska, Miljö, Samhällsbyggnad	Ej påbörjat.

4.2 Uppföljning av åtgärder i miljökonsekvensbeskrivningen

Översiktsplanen innehåller en miljökonsekvensbeskrivning med åtgärder för att undvika negativ påverkan. Nedan redovisas en uppföljning av dessa åtgärder med kommentar om status på åtgärden.

4.2.1 Planerad uppföljning av betydande miljöpåverkan

Översiktsplanen bedöms sammantaget inte att medföra betydande miljöpåverkan i någon del så att översiktsplanen inte kan genomföras. Det har identifierats mindre negativa konsekvenser och risker för negativ miljöpåverkan som är viktiga att hantera framöver, i framtagande eller uppdatering av strategiska styrdokument, detaljplanering eller lovgivning. I översiktsplanen har en genomförandeplan inarbetats för att visa på fortsatt arbete för att aktivt genomföra översiktsplanens viljeinriktning. Eftersom den samlade bedömningen

är att översiktsplanen ger positiva miljökonsekvenser är det av stor vikt att översiktsplanen genomförs så som beskrivs i genomförandeplanen.

Kommentar: Planeringsstrategins huvuddel är, förutom bedömningen att översiktsplanen är aktuell, den del som beskrivs i kap 2.2 Plan för fortsatt översiktsplanearbetet. Där är inriktningen att prioritera delar för att genomföra översiktsplanen för att uppnå önskade mål om en hållbar och positiv samhällsutveckling.

4.2.2 Åtgärder för att undvika negativ påverkan

Följande delar är utdrag från översiktsplanens miljökonsekvensbeskrivning där det tydligt framgår vilka åtgärder som är föreslagna för att undvika en negativ påverkan.

Kulturmiljö

- Vid utpekade utvecklingsområden som ligger inom kulturmiljöområden krävs detaljplaneläggning för att en anpassad och hänsynsfull exploatering kan ske. En utvecklad samverkan med länsstyrelsen skapar bättre förutsättningar för att bevara kulturmiljöer.

Kommentar: I kommunens detaljplanearbete är alltid kulturmiljön en aspekt som utreds. Samverkan genom dialog med länsstyrelsen i dessa frågor är utifrån kommunens perspektiv svårt att få till stånd även om önskas.

Naturmiljö

- För utvecklingsområdet Hästholmen södra är det jordbruksmarken som är aktuell för exploatering så att man kan bevara de i naturvårdsprogrammet avgränsade och beskrivna naturvärdena. En detaljplaneläggning krävs för att säkerställa detta.
- När detaljplaner tas fram ska hänsyn tas till befintlig grönstruktur och möjligheter att förstärka kopplingar och kvaliteter ska lyftas fram.
- Vid exploatering ska hänsyn tas till områdets värden samt koppling till andra områden. Bedömning görs i varje enskilt fall.

Kommentar: I kommunens detaljplanearbete är alltid kulturmiljön en aspekt som utreds. Att ta fram planeringsunderlag gällande grönstruktur i tätorterna skulle underlätta för detaljplaneläggningen i frågan om bland annat naturvärden, grönstrukturkopplingar och ekosystemtjänster.

Markanspråk

- Genom att aktivt arbeta med genomförandet och prioritera den mark som redan är ianspråktagen.
- Stärka de bebyggelse- och servicenoder som redan finns för att hushålla med mark och resurser.
- Varsam lovgivning utifrån bebyggelseprinciper på slätten.

Kommentar: Kommunen arbetar aktivt med översiktsplanens intentioner om att utveckla och nyttja den mark som redan är ianspråktagen.

Klimat och energi

- För att få fler att resa hållbart krävs fortsatt arbete med påverkansarbete parallellt med fysiska åtgärder.

Kommentar: Något aktivt påverkansarbete har inte påbörjats. Det kan ingå i om kommunen arbetar med Agenda 2030 målen eller klimat och energiplan eller liknande arbete.

Trafik och infrastruktur

- Prioritering av investeringar i infrastruktur som gynnar hållbart resande så att eventuellt negativa miljökonsekvenser som uppstår i byggskedet och i markanspråk totalt sett kan ge positiva miljökonsekvenser.

Kommentar: Kommunens investeringar följer översiktsplanens intentioner och förutsätter att kommunen får medfinansiering genom fördelning av statliga medel via regionen. Vid medfinansiering prioriteras de projekt som gynnar hållbart resande.

Miljö, hälsa och säkerhet

- Kommunen tar upp klimatanpassning i framtagandet av vatten- och avloppsstrategi, dagvattenpolicy samt en vatten- och avloppsplan.
- Lokalisera och samla störande verksamheter till verksamhetsområden där omgivningspåverkan blir minimal.
- Ha en aktuell risk och sårbarhetsanalys (RSA) och handlingsprogram för trygghet och säkerhet.
- Arbeta med påverkansarbete för att få fler att resa hållbart. Framförallt att minska de onödiga korta resorna med bil.
- Utreda E4:ans omgivningspåverkan förbi Ödeshögs tätort och framförallt Klockargårdsängens natur- och parkområde.

Kommentarer: kommunen jobbar med framtagandet av en vattentjänstplan (kommer att ersätta antagen vatten- och avloppsplan från 2022). Risk och sårbarhetsanalys (RSA) har aktualiserats 2023. Omgivningspåverkan från E4:an har inte utretts vidare utan kan aktualiseras vid beslut om utvecklingsprojekt vid Klockargårdsängen. För att få invånare att välja gång- och cykel för de korta resorna behövs en utbyggnad av gång- och cykelnätet. Det finns planerade och aktuella projekt för att bygga ut gång- och cykelväg genom centrum och till nya förskolor och skola.

4.3 Enkät - Användbarhet och tillämpning

I samband med arbetet med planeringsstrategin genomfördes en *Utvärdering av Ödeshögs kommun översiktsplan* som en inledande del i arbetet. (Se bilaga)

4.3.1 Sammanfattning av utvärderingen av Ödeshögs kommuns översiktsplan

Utvärderingen har genomförts som en digital enkät. Totalt har enkäten skickats ut via e-post till drygt 110 personer varav politiker, tjänstepersoner inom kommunen samt till tjänstepersoner på berörda kommuner och myndigheter.

Totalt var det 57 personer som svarade på enkäten. Den största svarsfrekvensen hade respondenttypen tjänstepersoner med ca 78% i svarsfrekvens. Bland politikerna var det endast 28% som svarade, 17 personer av 61 möjliga.

Kommunen har en översiktsplan som är väl känd och spridd, framförallt bland tjänstepersoner. Det är svårt att dra slutsatser av hur känd och spridd översiktsplanen är inom politiken på grund av låg svarsfrekvens.

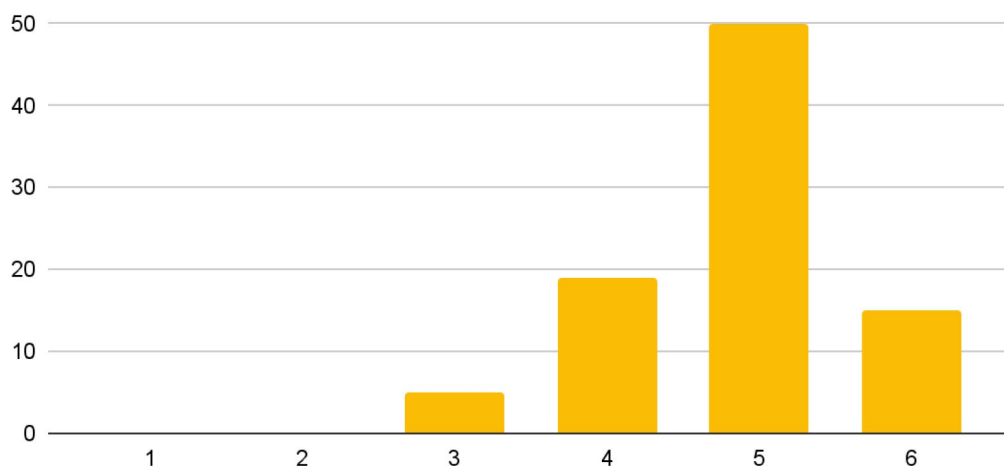

Bild 2. Stapeldiagram från enkäten där svarande fick betygsätta användarvänligheten på en skala mellan 1 och 6 där 1 var lägst användarvänlighet och 6 högst. X-axeln visar resultatet av användarvänligheten och Y-axeln visar antalet svarande.

Den digitala översiktsplanen är uppskattad av många och har en hög användarvänlighet. Utvecklingsområden har identifierats för att göra den ännu bättre.

Inkomna förslag på vägledning och ställningstaganden i översiktsplanen som saknas eller kan utvecklas har sammanställts i en punktlista. Punktlistan utgör ett underlag för arbetet med planeringsstrategin.

Det finns en betydande del som önskar att få kompletterande information utöver den digitala översiktsplanen. Det finns behov att fortsätta genomföra kompletterande förankring av översiktsplanen i någon form för att få en kontinuitet i informationsspridningen, framförallt när det under åren byts personal och politik. En kortversion är det väldigt få som efterfrågar. Eventuellt skulle politiker som generellt har haft låg svarsfrekvens på enkäten ha nytta av en kortversion.

4.3.2 Förbättringar för ökad användbarhet och tillämpning

På frågan om det finns någon funktion som saknas framgår det tre områden som har störst önskan:

- Sökfunktion i kartan efter fastighet/adressplats
- Planeringsunderlag som kartlager
- Möjlighet att direktlänka till kapitel i översiktsplanen

Kommentar: I samband med projekt för att underhålla och uppdatera den tekniska plattformen för digital översiktsplan bör ovanstående tre områden prioriteras för att öka användarvänligheten. Gällande möjligheten att lägga till planeringsunderlag i översiktsplanen bör detta kunna ske om det inte påverkar besluten i gällande översiktsplan. Information om planeringsunderlagets källa bör redovisas.

5 Bilagor